

Nr 92.

Av herr **Gustafsson** i Bogla, om införande i lagen om församlingsstyrelse av allmänna regler om upptagande av kyrkokollekter.

Envar för sin kyrkoförsamlings angelägenheter intresserad torde ha kunnat iakttaga den under senare år starkt ökade frekvensen av kollektor, påbjudna av Kungl. Maj:t och domkapitlet. Under år 1941 insamlades sålunda i våra församlingsskyrkor av detta slag av kollektor icke mindre än 1,673,000 kronor, vilka medel gingo till ändamål utanför den egna församlingen och över vilkas beslutande, användande och redovisande densamma saknar varje inflytande. Stockholms domkapitel har exempelvis innevarande kvartal med stöd av Kungl. Maj:ts administrativa förfogande ålagt stiftets församlingar att å icke mindre än 11 uppräknade helgdagar under en tidrymd av endast tre månader upptaga kyrkokollekter av dylik icke direkt församlingsbetingad karaktär. För församlingarnas eget behov återstå sålunda under ett helt kvartal endast ett par, tre söndagar.

Denna utveckling synes mig ur olika synpunkter högst betänkelig. Dels förmenas härigenom församlingarna att på sätt, som varit hävdvunnet, insamla medel för det kyrkliga arbetet bland barn och ungdom, till hjälp åt gamla, fattiga och sjuka och andra till församlinglivet närmast hörande områden. Dels utgå de av Kungl. Maj:t befallda kollektorna ej sällan till ändamål, som äro det meniga kyrkfolket väsentligen främmande eller rent av okända, varigenom kollektgivandet icke längre blir ett medvetet offer i den kristliga kärleksverksamhetens intressen utan en slentrianmässig påлага. I tidningarna har under senaste tiden exempelvis refererats ett fall, då genom svenska statens befallning församlingarna ålagts en kollekt, varav medlen i sista hand använts till utgivandet av en tidning, innehållande bloddrypande och icke tillräckligt verifierade skildringar av kyrkoförföljelser i Ryssland. Den utrikespolitiska tendensen har varit tydlig även därigenom, att publikationen omsorgsfullt undvikit att skildra den norska kyrkans förhållanden under nu rådande villkor, vilka säkerligen vida mer intresserat kollektgivarna. Det har också varit tydligt, att de kyrkliga myndighetspersoner, som med sina namn stått som ledare för det tidningsutgivande företaget, ägt föga kännedom om den egentliga innebörden i verksamheten eller i varje fall utövat alltför ringa överinseende beträffande de verkställande krafterna. I skydd av deras aktade namn och ett känslösamt kollektcirkulär ha under flera år sålunda influtit i kollektor över 40,000 kronor årligen från om användandet säkerligen mycket ovetande kyrkobesökare. Enär kollektorna på grund av denna utveckling till ständigt större beroende av statliga myndigheter närmast kunna betraktas som ett slags statsunderstöd,

är det anmärkningsvärt, att deras användande icke föranleder kontroll genom ämbetsverk eller statsrevisorer. Enligt föreskrift i den enda lag rörande kollekt, som förefinnes, nämligen kungl. kungörelsen den 12 oktober 1917, skall ett slags redovisning ske till diakonistyrelsen. Då denna institution själv är en av de flitigaste kollekttagarna, torde dock tvekan kunna uppstå om dess lämplighet som slutinstans i dessa angelägenheter.

Denna tvetydighet i fråga om kyrkokollekternas natur skulle undgås, om de återfördes till det desamma från början avsetts vara, nämligen av församlingarna beslutade, frivilliga sammanskott. När kollektivärendet uppkom, åsyftades genom detsamma att bland en bestämd församlings kyrkobesökare skaffa medel till täckande av omedelbara behov i fråga om hjälp åt fattiga och sjuka. Så småningom utvecklades seden därtill, att en fattig församling, som skulle bygga kyrka, anhöll hos andra församlingar om deras bistånd vid det kostsamma företaget. Dylig hjälp lämnades då i form av en kollekt. För att tillse, att härvidlag något missbruk icke uppstode, stadgades så småningom, att Kungl. Maj:t efter länsstyrelsens hörande skulle pröva och godkänna en framställning om dylig kyrkobyggnadskollekt, innan andra församlingar medgäves rätt att besluta om dess upptagande. Men den enskilda församlingens rätt att själv avgöra, om den överhuvud ville medge en kollekt, har icke någonsin lagligen ifrågasatts. Det har tillkommit mycket senare tider att i en alltmera restlöst förverkligad statskyrkas tecken och med den urgamla svenska kommunala självstyrelsens snabbt pågående förvittrande mer och mer utestänga den enskilda församlingen från dess dock alltjämt lagliga rätt att besluta om kollekterna i sin egen kyrka.

Då denna utveckling synes undertecknad både oriktig och ödesdiger inte minst för den kristliga församlingen, har jag funnit det påkallat att påyrka en ändring i lagstiftningen rörande kyrkokollekterna. Olika vägar kunna tänkas. Närmast föreställer jag mig, att i lagarna rörande församlingsstyrelse borde införas en paragraf, som tydligt utsade, att församling själv äger besluta om upptagandet av alla kollekt, men att då det gällde kollekt, vars upptagande skulle ske i flera församlingar, medgivande härom borde lämnas av Kungl. Maj:t efter domkapitels hörande. Användandet av genom dylika kollekt hopbragta medel skulle sedan vara föremål för samma offentliga granskning, som brukar föreskrivas för andra av det allmänna lämnade bidrag.

På grund av vad jag sålunda anfört hemställes,

att riksdagen ville besluta sådan ändring av lagen rörande församlingsstyrelse, att de allmänna reglerna rörande beslut om upptagande av kyrkokollekt införas i denna lag,
samt att därvid klart utsäges, att den enskilda församlingen ensam tillkommer att besluta om kyrkokollekt.

Stockholm den 21 januari 1943.

Edvin Gustafsson.